

ΔΗΜΟΦΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ **72**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2015

LIFE IS A
BEAUTIFUL
RIDE

ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Σύλλογος Ποιοτικής & Πολιτιστικής
Αναβάθμισης Δυτικής Αττικής
"Ο ΔΗΜΟΦΩΝ"

ΕΚΔΟΤΗΣ

Παναγιώτης Δημητρούλης
(Κιν.: 6977.781.753)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ/ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Κοροπούλης Βασίλης
Κοροβέση Ελένη
Πασιγιάννου Παναγιώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Λαϊνάς Παναγιώτης -
Μποχάρτζας Γεώργιος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Κωνσταντίνα Πέππα
Τηλ./Fax: 210.55.58.291

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Μήτσιου - Τσιάμη Κατερίνα
Πτυχ. Τεχνολόγος Γραφικών Τεχνών

Ταχυδρομική Διεύθυνση

28ης Οκτωβρίου 3, 196 00
Μάνδρα Αττικής
Τηλ.: 210.55.56.507
www.dimofon.gr
e-mail: info@dimofon.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Αριθ. Λογ/σμού
5170039501733
Ετήσια Συνδρομή Μελών
Ιδιώτες: 10 Ευρώ
Οργανισμοί / Εταιρείες: 25 Ευρώ

Παρακαλούμε να στέλνετε το αντίγραφο της κατάθεσης
στο fax του Συλλόγου ή ταχυδρομικώς για ενημέρωση).
Ο "ΔΗΜΟΦΩΝ" ανταλλάσσεται με
όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου.

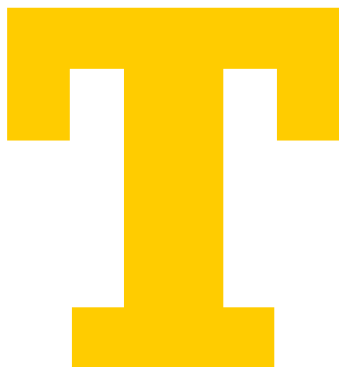
Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων που τα υπογράφουν.
Επιτρέπεται η τμηματική ή ολική αναδημοσίευση άρθρων, υπό την
προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η πηγή τους.
Η ύλη για το τεύχος "έκλεισε" στις 11/03/2015

ΤΕΥΧΟΣ **72**
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2015

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΝΟΣ "ΠΛΗΡΟΥΣ" ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΝΔΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

1, κατά τη γνώμη σου, αγαπητέ αναγνώστη, θα έπρεπε να περιέχει ένα λήμμα σχετικά με την Μάνδρα Αττικής;

Ας δούμε, κατ' αρχάς, τι περιέχεται στο σχετικό λήμμα των διαφόρων εγκυκλοπαιδειών που έχουν κυκλοφορήσει και θεωρούνται, λιγότερο ή περισσότερο, αξιόπιστες.

Στο **"Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ελευθερουδάκη"** του 1930 διαβάζουμε:

«Μάνδρα. Κωμόπολις αποτελούσα ιδίαν κοινότητα της επαρχίας Μεγαρίδος του νομού Αττικής και Βοιωτίας, έχουσα κατ.

2768 (1928). Απέχει 1 ώραν και 15' από Ελευσίνας και 5 ώρας από Αθηνών και κείται κατά τα Δ κράσπεδα του Θριασίου Πεδίου. Έχει ημιγυμνάσιον».

Στην **"Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια"** [την γνωστή ως **"Πυρσού"** ή **"Δρανδάκη"**], που εκδόθηκε το 1931, υπό το λήμμα **"Μάνδρα"** διαβάζουμε:

«Κώμη της Αττικής, αποτελούσα ιδίαν ομώνυμον κοινότητα της επαρχίας Μεγαρίδος του νομού Αττικής και Βοιωτίας. Κείται ΒΔ της Ελευσίνας, μεθ' ής συνδέεται δι' αμαξιτού οδού μήκους 41/2 χλμ. και απέχει των Αθηνών 261/2 χλμ. Είναι εκτισμένη επί της Δ πλευράς του Θριασίου Πεδίου και περιβάλλεται από πολλών δασών καλυπτομένων κατά το πλείστον υπό πεύκων ρητίνης. Έχει αστυνομικόν σταθμόν, ημιγυμνάσιον και δημοτικόν σχολείον. Παράγει οίνον, ρητίνην, έλαιον, δημητριακούς και κτηνοτροφικά προϊόντα. Κάτ. (1928) 2.768».

Στο **"Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν 'Ηλίου"**, που κυκλοφόρησε μετά τα τέλη του 1975, διαβάζουμε:

«Κωμόπολις της επαρχίας Μεγαρίδος του νομού Αττικής. Είναι έδρα ομώνυμου δήμου, αριθμούντος 7.360 (1971) κατοίκους, εις την οποία υπάγονται και τα χωριά Άγιος Σωτήρ, Διόδια, Θέα, Λεύκα, Λούτσα, Μονή Οσίου Μελετίου, Παλαιοχώριον. Σύνολον κατοίκων 8.042. Κείται εις υψόμετρον 80 μ. και έχει εδαφικήν επιφάνειαν 206 τετρ. χιλιομέτρων. Το 1826 η Μάνδρα επυρπολήθη υπό των Τούρκων. Επί Όθωνος, λόγω αλληπαλλήλων επιθέσεων, πολλοί κάτοικοί της εγκατεστάθησαν εις Αμαρούσιον προς ασφάλειαν».

Η **"Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια Υδρία"** που εκδόθηκε το 1985 γράφει:

«Δήμος της επ. Μεγαρίδος του ν. Αττικής. Ως το 1912 ανήκε στο δήμο β' τάξης Ελευσίνας και είχε πληθυσμό 2625 κατ. (1872). Έχει έκταση 206 τ.χλμ., μέσο σταθμικό υψόμετρο 80 μ. και ο πληθυσμός της εξελίχθηκε: 2768 άτομα (1928), 5503 (1961), 8042 (1971) και 8804 (1981). Το έδαφός της είναι ημιορεινό και καλύπτεται: 15.500 στρέμματα από καλλιεργούμενες εκτάσεις, 23.500 στρέμματα από βοσκοτόπους, 164.100 στρέμματα από δασώδεις εκτάσεις και 2.900 στρέμματα από σπία, δρόμους, βράχια, νερά κ.ά. Στον δήμο ανήκουν οι οικισμοί: Άγιος Σωτήρας, Άγιος Χαράλαμπος, Διόδια, Θέα, Λεύκα, Λούτσα, Μονή Οσίου Μελετίου, Νέα Ζωή, Παλαιοχώρι, Πουρνάρι».

Η **"Γενική Εγκυκλοπαίδεια Υδρία – Cambridge – 'Ηλιος"** του 1992,

που θα μπορούσε να θεωρηθεί [ως εκ του ονόματός της] εξέλιξη των δύο προηγούμενων, γράφει ελάχιστα:

«Δήμος της επ. Μεγαρίδας του Ν. Αττικής με 11.642 κατ. (1991). Το έδαφός της είναι ημιορεινό, ενώ στο δήμο ανήκουν και διάφοροι άλλοι οικισμοί».

Εξίσου μικρό είναι το λήμμα στην **"Νέα Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια Χάρη Πάτσι"** του 1980:

«Κωμ[όπολη], έδρα ομων[ύμου] δήμου, διαμ[ερίσματος] Δ. Αττικής, κάτ. 4.636 (1961), 7360 (1971). Υψ. 80».

Το παραπάνω λήμμα θα μπορούσε να είναι (σχεδόν) αντιγραφή από την **"Γενική Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος – Λαρούς"** του 1963, όπου διαβάζουμε:

«Κωμ[όπολη], έδρα ομων[ύμου] δήμου επ[αρχίας] Μεγαρίδος, νομ[ού] Αττικής, κ. 3.857 (1951), 4.636 (1961), επί υψομ. 80».

Πάντως, το αντίστοιχο λήμμα της **"Εγκυκλοπαίδειας Πάπυρος – Λαρούς – Μπριτάννικα"** του 1989, είναι πολύ πιο πλούσιο:

«Κωμόπολη, έδρα ομώνυμου δήμου, της επαρχίας Μεγαρίδος του ν. Αττικής. Κάτοικοι της κωμόπολης 7360 (1971), 7972 (1982), του δήμου 8042 (1971), 8804 (1981). Στον δήμο ανήκουν επίσης τα χωριά Άγιος Σωτήρας, Νέα Ζωή, Παλαιοχώρι και οι οικισμοί Άγιος Χαράλαμπος, Διόδια, Θέα, Λεύκα, Λούτσα, Μονή Οσίου Μελετίου και Πουρνάρι. Η κωμόπολη βρίσκεται 25 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Αθήνας, κοντά στην Ελευσίνα, σε υψόμετρο 80. Είναι γεωργοκτηνοτροφικό κέντρο που βρίσκεται στις δυτικές παρυφές της πεδιάδας της Ελευσίνας, το γνωστό ως Θριάσιο Πεδίο. Η περιοχή του Δήμου είναι επίσης βιομηχανική περιοχή, που παρουσιάζει συνεχή ανάπτυξη. Έχει ποικίλες βιομηχανίες, κυρίως όμως μηχανολογικών κατασκευών, ειδών καθαρισμού και μεταλλικού εξοπλισμού πλοίων, τσιμεντο-κατασκευών, στις οποίες περιλαμβάνεται η κατασκευή φωτιστικών στύλων, προϊόντων εμαγιέ, υαλουργίας, συσκευασίας φαρμάκων, πλαστικών ειδών, ετοιμών ενδυμάτων κ.ά. Έχει επίσης αξιόλογη βιοτεχνία ελαιουργίας, προϊόντων ξύλου, επίπλων, φωτιστικών

ειδών, μηχανουργεία κ.ά.»

Στην **“Εγκυκλοπαίδεια Νέα Δομή”** του 1996, διαβάζουμε:

«Πολύ μεγάλος πεδινός οικισμός (10.012 κάτ., υψόμ. 80), στην επαρχία Μεγαρίδος του νομού Δυτ. Αττικής. Έδρα του ομώνυμου δήμου (11.343 κάτ., 206 τ.χλμ.), στον οποίο υπάγονται και οι οικισμοί Άγιος Σωτήρας (299 κάτ., υψόμ. 380), Διόδια (104 κάτ., υψόμ.40), Θέα (47 κάτ., υψόμ. 350), Λεύκα (18 κάτ., υψόμ.300), Λούτσα (3 κάτ., υψόμ. 230), Μονή Οσίου Μελετίου (22 κάτ., υψόμ. 520), Παλαιοχώρι (452 κάτ., υψόμ. 330), Νέα Ζωή (207 κάτ.), Πουρνάρι (40 κάτ.), Αγ. Χαράλαμπος (4 κάτ.) και Αγ. Γεώργιος (135 κάτ.). Βρίσκεται βορειοδυτικά της Αθήνας».

Τέλος, στο **“Γεωγραφικό Λεξικό της Ελλάδος”** των **Μιχαήλ Σταματελάτου και Φωτεινής Βάμβα –Σταματελάτου**, που εκδόθηκε το 2006, αναγράφονται τα ακόλουθα:

«Πόλη Ν. Αττικής, στη Μεγαρίδα, νομαρχίας Δυτικής Αττικής, δ. Μάνδρας (έως 1997 επ. Μεγαρίδος, δ. Μάνδρας). Κάτ. (1928) 2.768, (1940) 3.246, (1951) 3.857, (1961) 4.636, (1971) 7.360, (1981) 7.972, (1991) 10.012. Υψόμ.80. Πρόσωπα Γεννήθηκαν: Σακελλαρίου Αλέξανδρος, αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού, 1887, Λάσκος Βασίλειος, αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού, 1899».

Οι έντυπες Εγκυκλοπαίδειες φαίνεται να έχουν, πλέον, περάσει στην ιστορία. Το ίδιο φαίνεται να έχει συμβεί και με τις ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες που κυκλοφορούσαν υπό μορφή DVD. Απόδειξη των παραπάνω ότι, καθ' όσον γνωρίζουμε, τόσο η παγκοσμίως έγκυρη εγκυκλοπαίδεια **“Britannica”**, όσο και η ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια **“Encarta”** της **Microsoft**, έχουν πάψει από ετών να προχωρούν σε νέες εκδόσεις.

Το παρόν και το μέλλον της Εγκυκλοπαίδειας φαίνεται να είναι τα διάφορα συλλογικά διαδικτυακά εγχειρήματα, με προεξάρχουσα και πλέον αξιόπιστη την Wikipedia. Από την ελληνική έκδοση της **“Βικιπαίδειας”** αντιγράφουμε σήμερα, 11.3.2015 [διότι, όπως είναι γνωστό, το λήμμα ανά πάσα στιγμή μπορεί να αλλαχθεί ή να συμπληρωθεί], τα ακόλουθα:

«Η **Μάνδρα** είναι βιομηχανική περιοχή της Δυτικής Αττικής. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Θριασίου Πεδίου, ανάμεσα στην Μαγούλα και την περιοχή των Μεγάρων. Αποτελεί έδρα του δήμου Μάνδρας – Ειδυλλίας. Η περιοχή της Μάνδρας σήμερα είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένη λόγω της έντονης βιομηχανοποίησης της περιοχής. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της εργάζεται στις τοπικές βιομηχανίες. Πριν την βιομηχανοποίηση της περιοχής οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν αγρότες. Η Μάνδρα παρουσιάζει αύξηση πληθυσμού τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει 11.327 κατοίκους.

Πορεία του πληθυσμού:

Έτος	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
Πληθ.	2.768	3.246	3.857	4.636	7.360	7.972	10.012	10.947	11.327

Η Μάνδρα στη σημερινή της θέση χτίστηκε το 1816 από κατοίκους των ορεινότερων Κούντουρων. Με τη σταδιακή εγκατάλειψη των Κούντουρων η Μάνδρα αναπύχθηκε πληθυσμιακά. Με την εφαρμογή της πρώτης διοικητικής διαίρεσης η Μάνδρα εντάχθηκε αρχικά στον τότε διευρυμένο δήμο Ελευσίνας του οποίου αποτέλεσε την αρχική του έδρα. Με την εφαρμογή της διοικητικής διαίρεσης του 1912 αποτέλεσε ξεχωριστή κοινότητα η οποία συμπεριέλαβε και τον οικισμό της Οινόης. Το 1919 η Οινόη αποσπάστηκε από την κοινότητα Μάνδρας συγκροτώντας ξεχωριστή κοινότητα. Η κοινότητα Μάνδρας αναγνωρίστηκε σε δήμο το 1946. Ο δήμος Μάνδρας διατηρήθηκε μέχρι τα τέλη του 2010 ενώ από την 1η Ιανουαρίου αποτέλεσε μέρος του νέου διευρυμένου δήμου Μάνδρας – Ειδυλλίας, του οποίου έδρα ορίστηκε η Μάνδρα. Η κεντρική οδός της Μάνδρας φέρει το όνομα του στρατιωτικού Νικολάου Ρόκα»

Στην **“Βικιπαίδεια”**, εξάλλου, σε αντίθεση με όλες τις άλλες εγκυκλοπαίδειες που προαναφέραμε, υπάρχει λήμμα και για τα **“Κούντουρα**

Αττικής”, που έχει επί λέξει ως εξής:

«Τα **Κούντουρα** ήταν παλιός οικισμός της Μεγαρίδας, που άκμασε πληθυσμιακά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και αποτέλεσε κοινότητα των μεγαλύτερων οικισμών του Θριάσιου Πεδίου. Εγκαταλείφθηκε σταδιακά μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού τους εγκαταστάθηκαν στη Μάνδρα, στη Μαγούλα, στην Ελευσίνα και στο οροπέδιο της Οινόης. Ο οικισμός βρισκόταν στα ορεινά, βόρεια της Μάνδρας, χτισμένος σε μικρά οροπέδια που σχηματίζονται στις ανατολικές απολήξεις του όρους Πατέρας. Η περιοχή των Κούντουρων άρχισε να ανοικοδομείται ξανά κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα και σήμερα υπάρχουν στη θέση του εγκαταλελειμμένου οικισμού, διάσπαρτοι νεόκτιστοι οικισμοί όπως ο Άγιος Σωτήρας, το Πανόραμα και το Παλαιοχώρι.

Ιστορικά στοιχεία: Τα Κούντουρα χτίστηκαν κατά τη διάρκεια του 13ου αιώνα μ.Χ. με την εγκατάσταση Αρβανιτών στην Αττική και Βοιωτία. Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν Αρβανίτες κτηνοτρόφοι που μετακινούνταν με τα κοπάδια τους μεταξύ του οικισμού και του Θριάσιου Πεδίου. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ο πληθυσμός αυξήθηκε σε σημείο να εξελιχθούν τα Κούντουρα σε ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Αττικής. Στα τέλη του 18ου αιώνα παρουσίαζαν όψη κωμόπολης, έχοντας περισσότερα από 300 σπίτια. Οι Κουντουριώτες έδωσαν το παρόν σε πολλά επαναστατικά κινήματα κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Συμμετείχαν στον έκτο Βενετοτουρκικό πόλεμο, στα Ορλωφικά και στην επανάσταση του 1821, με αποτέλεσμα την καταστροφή του χωριού δύο φορές, την πρώτη το 1698 κατά τη διάρκεια του έκτου Βενετοτουρκικού πολέμου και την δεύτερη 1826 κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821. Στην επανάσταση του 1821 τα Κούντουρα ανέδειξαν τον οπλαρχηγό Νικόλαο Ρόκα ή Ζερβονικόλα που πολέμησε στην Κρήτη. Στα Κούντουρα οφείλει και το επώνυμό της η σημαντική Υδραϊκή οικογένεια Κουντουριώτη. Αρχικά η οικογένεια επώνυμο άλλαξε όταν ο Χατζη Γεώργιος Ζέρβας, παππούς του Λάζαρου και του Γεωργίου Κουντουριώτη, ταξίδεψε στα Κούντουρα. Επιστρέφοντας φορούσε την παραδοσιακή στολή των Κουντουριωτών με αποτέλεσμα να του μείνει το παρατσούκλι “Κουντουριώτης”, που διατηρήθηκε και στους απογόνους του. Τα Κούντουρα άρχισαν να ερημώνουν αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας και οι κάτοικοί τους μετακινήθηκαν σε πεδινότερες τοποθεσίες αυξάνοντας τον πληθυσμό των οικισμών του Θριάσιου

“...Τα Κούντουρα χτίστηκαν κατά τη διάρκεια του 13ου αιώνα μ.Χ. με την εγκατάσταση Αρβανιτών στην Αττική και Βοιωτία. Οι πρώτοι κάτοικοι ήταν Αρβανίτες κτηνοτρόφοι που μετακινούνταν με τα κοπάδια τους μεταξύ του οικισμού και του Θριάσιου Πεδίου. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ο πληθυσμός αυξήθηκε σε σημείο να εξελιχθούν τα Κούντουρα σε ένα από τα μεγαλύτερα χωριά της Αττικής. Στα τέλη του 18ου αιώνα παρουσίαζαν όψη κωμόπολης, έχοντας περισσότερα από 300 σπίτια...”

Πεδίου, Μάνδρας, Μαγούλας και Ελευσίνας, καθώς και της Οινόης βορειότερα. Τις επόμενες δεκαετίες ο οικισμός εγκαταλείφθηκε εντελώς.

Παλαιοκούντουρα: Η περιοχή των Κούντουρων που είχε εγκαταλειφθεί οριστικά μετά τα μέσα του 19ου αιώνα άρχισε να επανοικίζεται, καθώς βγήκε από την απομόνωση χάρη στην εθνική οδό Αθηνών – Θεβών. Η τοποθεσία ονομάστηκε τότε Παλαιοκούντουρα ή Παλαιοκούνδου-ρα, ονομασία που δηλώνει την παλιά θέση του οικισμού Κούντουρα. Η τοποθεσία αυτή βρίσκεται σήμερα ανάμεσα στους οικισμούς Παλαιοχωρι και Άγιος Σωτήρας κατά μήκος της παλαιάς εθνικής οδού Αθηνών – Θεβών»

Ο σύλλογος “Δημοφών” πρέπει να αισθάνεται ικανοποίηση για το γεγονός ότι κάτω και από τα δύο αυτά άρθρα – λήμματα, υπάρχουν παραπομπές προς την ιστοσελίδα του συλλόγου και δη προς την ιστοσελίδα με τίτλο “Γενικά στοιχεία για την πόλη της Μάνδρας”

[<http://www.dimofon.gr/archive/mandra-history.aspx>].

Ευχής έργο θα ήταν οι Μανδριώτες αναγνώστες του περιοδικού να συμπράξουν στην ανοικτή προσπάθεια της Βικιπαίδειας και να συμπληρώσουν, κατά την κρίση τους, τα λήμματα αυτά [ή/και άλλα λήμματα εάν το επιθυμούν...]

Σ.Γ.Λ.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΕΣ (ΜΕΡΟΣ Α΄)

ε αυτό το άρθρο περιλαμβάνεται το μεγαλύτερο μέρος των Αποτελεσμάτων του εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «**Τι θα κάνεις εις τους κήπους;**», το οποίο παρουσιάζεται αναλυτικά στο προηγούμενο τεύχος, καθώς και τα Συμπεράσματα από την εφαρμογή του. Συγκεκριμένα παρατίθενται οι ομαδικές αφηγήσεις των νηπίων που εκτυλίχθηκαν με ερέθισμα τις ατομικές ζωγραφιές τους κατά το σχολικό έτος 2014-2015. Εντελώς ενδεικτικά παραθέτουμε και μερικές από τις εν λόγω ζωγραφιές.

Αποτελέσματα (Τα παιδικά κείμενα)

1. Το κοριτσάκι μπαίνει στον κήπο το πρωί μιας ηλιόλουστης μέρας, για να μαζέψει πευκοβελόνες και κουκουνάρια. Πηγαίνει στη Δευτέρα τάξη και θέλει με αυτά να φτιάξει μια εργασία για το σχολείο. Μαζεύει πρώτα όσα κουκουνάρια είναι κάτω αλλά χρειάζεται περισσότερα. Σκέφτεται τότε να ανέβει στα πεύκα και να κόψει κι άλλα κουκουνάρια. Πηγαίνει στην αποθήκη για να πάρει τη σκάλα. Τη σέρνει στο χώμα του κήπου και αποφεύγει τα λουλούδια, για να μην τα καταστρέψει, επειδή τα αγαπάει πολύ. Ακουμπάει τη σκάλα στο δέντρο που έχει τα περισσότερα κουκουνάρια και ανεβαίνει. Έχει μαζί της ένα καλαθάκι, περασμένο στο μπράτσο της, για να βάζει τα κουκουνάρια. Όταν τελειώνει, δεν μπορεί να κατέβει, επειδή κουβαλά πολύ βάρος. Γλιστράει και πέφτει μαζί με τη σκάλα. Το γόνατό της τρέχει αίμα και η Μαρία φοβάται. Μπαίνει στο σπίτι, που είναι μόνο ο μπαμπάς. Πηγαίνει γρήγορα στο φαρμακείο και παίρνει ό, τι χρειάζεται, για να περιποιηθεί το τραύμα. Κλαίει σαν μωρό, γιατί πονάει πολύ. Τότε ο μπαμπάς της παίζει θέατρο, ένα τρελό έργο, για να την κάνει να γελάσει και να ξεχάσει την πληγή της. Όταν γύρισε σπίτι η μαμά, ο μπαμπάς έπαιζε ακόμη θέατρο κι έτσι έπαιξε κι εκείνη μαζί του. Ύστερα η Μαρία τους εξήγησε πώς χτύπησε και βγήκαν όλοι μαζί στον κήπο, για να πάρουν τα κουκουνάρια. Όμως τα κουκουνάρια δεν ήταν εκεί. Μια οικογένεια σκίουρων, που είχαν τη φωλιά τους σ' ένα πεύκο, τα πήραν όλα, ένα-ένα μέχρι το τελευταίο. Το κοριτσάκι φώναξε στους σκίουρους ότι χρειάζεται τα κουκουνάρια για την εργασία του. Όμως εκείνοι δεν κατάλαβαν. Έτσι, οι γονείς του θα το βοηθήσουν να μαζέψει άλλα κουκουνάρια, για να μην ξαναπέσει.

2. Το πρωί μιας καλοκαιρινής μέρας, το κοριτσάκι είναι κρυμμένο κάτω από το πιο μεγάλο λουλούδι του κήπου. Κρύβεται από τον ήλιο που είναι καυτός. Ξαφνικά όμως στον ουρανό εμφανίζονται σύννεφα και ξεσπάει μια καλοκαιρινή μπόρα. Το κοριτσάκι τρέχει στο σπίτι του, για να μην βραχεί. Αλλάζει πρώτα την μπλούζα του και παίζει με τα παιχνίδια που έχει στο δωμάτιό του, μέχρι να σταματήσει η μπόρα. Όταν σταματάει, τρέχει αμέσως έξω. Προλαβαίνει τέσσερα σαλιγκάρια, που προχωρούσαν πάνω στο κοτσάνι και τα φύλλα του μεγάλου λουλουδιού. Το κοριτσάκι τα πήρε στο χέρι του για να παίζει κι εκείνα δεν τρόμαξαν καθόλου, γιατί το γνώριζαν. Επειδή ο ήλιος ήταν και πάλι καυτός, έσκυψε ξανά κάτω από το μεγάλο

λουλούδι. Τότε ακούστηκε απ' το κορτάρι ένας θόρυβος. Το κοριτσάκι είδε ξαφνικά μπροστά του ένα φίδι κοντρό και μακρύ. Δεν είχε ξαναδεί από κοντά φίδι αλλά κατάλαβε αμέσως τι ήταν. Με τα σαλιγκάρια στο χέρι έτρεξε προς το σπίτι. Όταν μπήκε στο δωμάτιό του, το φίδι το ακολούθησε, πέρασε μέσα από το ανοιχτό παράθυρο και τρύπωσε στη ντουλάπα. Το κοριτσάκι από το φόβο του δεν μπορούσε να φωνάξει για βοήθεια. Ευτυχώς όμως ο μπαμπάς του μπήκε τυχαία στο δωμάτιο, για να ειδοποιήσει να φάνε. Με σιγανή φωνή το κοριτσάκι του είπε για το φίδι στη ντουλάπα. Ο μπαμπάς έμεινε ψύχραιμος. Πήρε το σφυρί και έστειλε το κοριτσάκι στην κουζίνα. Χτύπησε το φίδι στο κεφάλι και το σκότωσε. Το κοριτσάκι δεν φοβόταν και πολύ όσο τον περίμενε, επειδή πίστευε ότι ο μπαμπάς θα τα κατάφερνε. Θυμήθηκε ότι το χειμώνα που είχε πιάσει το σπίτι φωτιά απ' το τζάκι, ο μπαμπάς την είχε σβήσει. Και πιο παλιά είχε πει ότι κάποτε πήγε σαφάρι και σκότωσε ένα λιοντάρι. Ο μπαμπάς πήγε και πήρε το κοριτσάκι, για να του δείξει το σκοτωμένο φίδι. Τότε γύρισε στο σπίτι από τα ψώνια η μαμά και έμαθε όλα όσα έγιναν. Σκέφτηκε τι κακό θα μπορούσαν να πάθουν και είπε: «μπράβο που τα καταφέρατε!»

3. Δύο ξαδερφάκια που είναι και φίλοι, έχουν πάει με τους γονείς τους επίσκεψη στο σπίτι της νονάς. Είναι Σεπτέμβρης και βρέχει. Όταν η βροχή σταματάει, βγαίνουν στον κήπο, για να παίξουν κρυφτό και κυνηγητό. Εκεί βλέπουν το ουράνιο τόξο και σταματάνε το παιχνίδι τους για να το θαυμάσουν. Απ' όλα του τα χρώματα στο κοριτσάκι αρέσει περισσότερο το κόκκινο και στο αγοράκι το μπλε. Τα δύο παιδιά αποφασίζουν να πάνε κοντά στο ουράνιο τόξο, για να το αγγίξουν. Χωρίς να ρωτήσουν κανέναν, παίρνουν το δρόμο με τα πεύκα και φτάνουν στο δάσος. Οι πρώτοι που συναντάνε εκεί, είναι οι νεράιδες και τα ξωτικά. Λένε στα παιδιά ότι δεν θα μπορέσουν να φτάσουν το ουράνιο τόξο όμως αυτά δεν σταματούν, γιατί ποτέ δεν τα παρατάνε. Σκέφτηκαν όμως να φτιάξουν ένα

αμάξι με ξύλα, για να φτάσουν πιο γρήγορα. Βάζουν πεσμένα φρούτα για ρόδες και οι νεράιδες το μεταμορφώνουν σε κανονικό αμάξι. Πότε το οδηγάει το ένα παιδί και πότε το άλλο. Στο δρόμο τους συναντούν ένα σκίουρο κι ύστερα ένα λύκο. Δεν φοβούνται γιατί μαζί τους έχουν πάρει τα ξωπικά και τραγουδάνε όλοι μαζί το «Φεγγαράκι μου λαμπρό». Αφού έχει σκοτεινιάσει και το ουράνιο τόξο δεν φαίνεται πουθενά, αποφασίζουν να γυρίσουν πίσω. Όμως τα ξωπικά έχουν νυστάξει και πηγαίνουν στο κάστρο τους να κοιμηθούν. Τα δυο παιδιά απομένουν μόνα και κάνουν το δρόμο. Έχουν φοβηθεί πολύ και δεν ξέρουν τι να κάνουν. Ευτυχώς οι νεράιδες ξαγρυπνάνε, γιατί πρέπει να τα βοηθήσουν. Στέλνουν στα παιδιά δύο όμορφα πουλιά, που κρατάνε στο ράμφος τους το χάρτη του δάσους. Ευτυχώς που τα παιδιά ξέρουν να διαβάζουν τους χάρτες, γιατί πηγαίνουν στη Δευτέρα δημοτικού. Έτσι βρίσκουν το δρόμο να βγουν από το δάσος. Όταν παίρνουν το δρόμο με τα πεύκα συναντούν τη νονά και τους γονείς τους που έχουν βγει να τους ψάξουν. Αγκαλιάζονται και γυρίζουν όλοι στο σπίτι της νονάς, για να κοιμηθούν. Τα δύο παιδιά βλέπουν στο όνειρό τους ότι βγαίνουν στον κήπο και το ουράνιο τόξο έχει έρθει εκεί. Όταν το αγγίζουν είναι τρυφερό και απαλό σαν σύννεφο.

4. Ένα αγοράκι που το λένε Γιώργο και πηγαίνει στον παιδικό σταθμό, παίζει στον κήπο μόνο του. Τα αδερφάκια του που είναι δίδυμα, είναι μωρά. Καμιά φορά τα κρατά αγκαλιά αλλά δεν μπορούν να παίξουν μαζί του στον κήπο. Θα προτιμούσε να βρίσκεται στον παιδικό σταθμό, για να παίζει με τους φίλους του αλλά τώρα είναι Καλοκαίρι. Όπως παίζει με το αεροπλανάκι του, θυμάται που οι γονείς του έχουν πει ότι τα Χριστούγεννα θα πάνε στο Παρίσι, να δουν τη γιαγιά, τον παππού, τη θεία και το θείο. Έτσι στο παιχνίδι του ταξιδεύει στο Παρίσι, για να γιορτάσει τα Χριστούγεννα. Φαντάζεται ότι φτάνει εκεί την παραμονή και τρώει χριστουγεννιάτικα μπισκοτάκια που του έχει φτιάξει η γιαγιά. Τότε βλέπει απ' το παράθυρο τον Αϊ-Βασίλη με τ' άσπρα του γένια να πετάει με το έλκνηρό του πάνω από την πόλη. Ρίχνει τα δώρα των παιδιών από τις καμινάδες και ξαφνικά προσγειώνεται έξω από το παράθυρο. Το παιδάκι του ανοίγει την πόρτα και ο Άγιος Βασίλης κάθεται σε μια πολυθρόνα και το παίρνει αγκαλιά. Το παιδάκι τον ρωτά πώς πετάει. Εκείνος του εξηγεί ότι ταΐζει τους τάρανδους μια μαγική σκόνη που έχει κόκκινο χρώμα και γεύση φράουλα κι έτσι γίνονται ιπάμενοι. Προτείνει στο παιδάκι να γυρίσει να το πάρει όταν μοιράσει τα δώρα, για να το πάει με το έλκνηρο στο Βόρειο Πόλο. Του εξηγεί ότι διάλεξε αυτό ανάμεσα σε όλα τα παιδιά, γιατί είναι το πιο καλό παιδάκι του κόσμου. Ακούει τη μαμά του, κάνει ό, τι του λέει και τη βοηθάει για να μην κουράζεται. Κάνει μόνο του μπάνιο και ποτίζει τα λουλούδια.

Τότε το παιδάκι φέρνει στον Αϊ-Βασίλη κουραμπιέ και νερό. Επειδή του αρέσουν πολύ, ζητάει κι άλλους. Το παιδάκι τού πηγαίνει όλους τους κουραμπιέδες που υπάρχουν στο σπίτι κι εκείνος τους τρώει. Όταν ο Άγιος Βασίλης μοιράζει τα δώρα, γυρίζει να πάρει το παιδάκι και πηγαίνουν στο Βόρειο Πόλο. Κάνει πάρα πολύ κρύο αλλά ευτυχώς φοράει μπουφάν με γούνα και δεν κρυώνει. Γνωρίζει τα δέκα ξωπικά, που έχουν αρχίσει τις προετοιμασίες για τα επόμενα Χριστούγεννα. Πλένουν τη μηχανή που φτιάχνει τα παιχνίδια και βάζουν καινούριες μπαταρίες για να δουλέψει. Παίζει μαζί τους χιονοπόλεμο και η γιαγιά τους φτιάχνει μπισκοτάκια πιο νόστιμα κι από τη δική του γιαγιά. Μένει εκεί μέχρι το Καλοκαίρι. Τότε τα ξωπικά του φτιάχνουν ένα ειδικό αυτοκίνητο, για να γυρίσει σπίτι του, να δει τ' αδερφάκια του να μεγαλώνουν.

5. Στο χορτάρι του κήπου πέφτει κιόνι και τα σκεπάζει όλα. Το κοριτσάκι κοιτάζει το κιόνι από το παράθυρό του. Ντύνεται με μπουφάν, κασκόλ, γάντια, σκουφάκι και βγαίνει να παίξει χιονοπόλεμο με τον αδερφό του, που είναι πολύ πιο μεγάλος. Φτιάχνουν μαζί ένα χιονάνθρωπο. Σκάβουν το κιόνι και βρίσκουν πετρούλες. Βάζουν δυο για μάτια του χιονάνθρωπου. Του βάζουν κι ένα καρότο για μύτη. Κόβουν και δυο κλαράκια και τα κάνουν χέρια του χιονάνθρωπου, για να του φορέσουν τα κόκκινα μάλλινα γάντια της μαμάς. Του φοράνε και το πράσινο κασκόλ του μπαμπά και ένα μωβ καπέλο. Τις υπόλοιπες πετρούλες τις βάζουν για κουμπιά και για να φτιάξουν το στόμα του χιονάνθρωπου μαζί και με τα κουκούτσια από τις ελιές που τρώει ο μπαμπάς. Κι όταν ο χιονάνθρωπος είναι έτοιμος, τον

αγκαλιάζουν, γιατί τον αγαπάνε μέχρι τον ουρανό. Όσες μέρες έχει χιόνι στον κήπο, φροντίζουν το χιονάνθρωπο να είναι καλά. Ύστερα όμως από πέντε μέρες λιώνει το χιόνι στον κήπο και λιώνει μαζί του και ο χιονάνθρωπος. Το κοριτσάκι νιώθει χάλια κι ο αδερφός του βγάζει στον κήπο έναν πλαστικό χιονάνθρωπο που τους είχε χαρίσει κάποτε ο Αι-Βασίλης. Αφήνουν κάθε μέρα αυτόν το χιονάνθρωπο έξω στο χορτάρι μέχρι το απόγευμα και τα βράδια τον παίρνουν μέσα και τον βάζουν δίπλα στο κρεβάτι του κοριτσιού, για να του κάνει συντροφιά. Ακόμη και τα καλοκαίρια που φεύγουν διακοπές, παίρνουν μαζί τους το χιονάνθρωπο. Περνάνε πολλά-πολλά χρόνια που δεν ρίχνει χιόνι κι όμως το κοριτσάκι μεγαλώνει συντροφιά με το χιονάνθρωπο.

6. Στον κήπο του κοριτσιού άρχισαν να ανθίζουν τα λουλούδια. Ο ήλιος είναι λαμπερός και τα σύννεφα λίγα. Έχει μπει η Άνοιξη. Το κοριτσάκι παίζει κρυφτό στον κήπο με το μεγαλύτερο αδερφό του. Έχει κρυφτεί πίσω από τα λουλούδια και ξαφνικά βλέπει δίπλα του μια μεγάλη σαύρα. Τρέχει τρομαγμένο στο αγόρι. Του δείχνει τη σαύρα που ήταν εκεί που την είχε αφήσει. Το αγόρι σκέφτηκε να πάρουν λίγο μαρουλάκι, για να δώσουν στη σαύρα να φάει. Εκεί που τραβάνε το μαρούλι, που είναι στον πάτο του ψυγείου, χύνονται τα φαγητά, που βρίσκονταν μπροστά, το παστίτσιο, οι φακές και το γάλα. Τα δυο παιδιά προσπαθούν να κάνουν την κουζίνα όπως ήταν πριν. Αυτό όμως είναι πάρα πολύ δύσκολο. Ευτυχώς που γυρίζει ο μπαμπάς από τη δουλειά και βοηθάει κι εκείνος. Η μαμά δεν έχει επιστρέψει. Μετά τη δουλειά της πήγε για ψώνια, επειδή περίμεναν επισκέπτες. Ο μπαμπάς με τα παιδιά πρώτα έβγαλαν το χαλί να το πλύνουν και ύστερα καθάριζαν το πάτωμα. Τότε έφτασε η μαμά. Όπως πάτησε κάπου που δεν είχε ακόμη καθαριστεί καλά, γλίστρησε με τα ψώνια και έπεσε. Χτύπησε το πόδι της και επειδή πονούσε πολύ, την πήγαν στο νοσοκομείο, για να βγάλει ακτινογραφία. Ο γιατρός είπε ότι πρέπει να γίνει εγχείρηση και η μαμά έμεινε στο νοσοκομείο. Το βράδυ το κοριτσάκι είδε όνειρο ότι έκαναν παρέα με τον αδερφό της σε μια σαύρα πάνω σ' ένα κάστρο.

7. Έχει συννεφιάσει. Το κοριτσάκι παίζει στον κήπο κρυφτό με τον αδερφό του. Εδώ και μισή ώρα τον ψάχνει και δεν μπορεί να τον βρει. Είναι κωμένος μέσα στα χορτάρια,

που έχουν μεγαλώσει πολύ. Το κοριτσάκι πηγαίνει προς το σπίτι, για να ξεκουραστεί για λίγο. Ο αδερφός του ανοίγει τα χορτάρια με τα χέρια του και το βλέπει. Φωνάζει στο κοριτσάκι να συνεχίσουν το παιχνίδι. Εκείνο του απαντάει ότι βαριέται όταν δεν τον βρίσκει. Τότε το αγόρι έχει την ιδέα να παίξουν με τη μπάλα. Όπως την κλωτσάνε, τα λουλούδια τρώνε συνέχεια δυνατές μπαλιές και πονάνε. Φωνάζουν βοήθεια όμως τα παιδιά δεν τα ακούν. Μια φορά, καθώς το κοριτσάκι τρέχει να πιάσει τη μπάλα, γλιστράει και πέφτει δίπλα σ' ένα λουλούδι. Και τότε το ακούει να ζητάει βοήθεια. Το κοριτσάκι δεν το περίμενε αυτό. Τρέχει και το λέει πρώτα στον αδερφό του. Εκείνος δεν το πίστευε μέχρι που έσκυψε και το άκουσε και ο ίδιος. Τα δύο παιδιά καλούν την οικογένειά τους κι όλοι ακούν τα λουλούδια να ζητάνε βοήθεια. Έτσι καταλαβαίνουν ότι τα λουλούδια τους είναι μαγικά. Τότε το κοριτσάκι εντελώς στην τύχη λέει ένα μαγικό σύνθημα και αμέσως οι νεράιδες που είχαν μαγέψει τα λουλούδια, φτάνουν στον κήπο. Κρατούν ραβδιά, φορούν φτερά και κανονικά ρούχα. Η οικογένεια τις ευχαριστεί για τα μαγικά λουλούδια που τους χάρισαν κι εκείνες απαντάνε ότι θα μείνουν για πάντα στον κήπο.

8. Είναι Χειμώνας. Τα σύννεφα μαζεύονται για να διώξουν τον ήλιο. Ύστερα θα ρίξουν το χιόνι που έχουν μέσα τους. Το πεύκο στον κήπο έχει απομείνει μόνο του. Τα τρία αδέρφια θα ήθελαν να παίζουν κοντά του κυνηγητό και κρυφτό. Όμως το κρύο είναι δυνατό κι έτσι παίζουν μέσα στο σπίτι με τα παιχνίδια τους. Πίνουν ζεστό τσάι μαζί με τη μαμά και το μπαμπά που είναι γιατροί και συζητάνε για τη δουλειά τους. Το κοριτσάκι βήχει πάλι. Έχει βήχα εδώ και τρεις μέρες και πίνει φάρμακο. Πηγαίνει στην κουζίνα, για να φάει ένα μήλο. Όπως κόβει το μήλο, κόβει το κεράκι του με το μαχαίρι. Βάζει τα κλάματα γιατί πονάει και βλέπει το αίμα. Τότε μπαίνει στην κουζίνα η μαμά του, που άκουσε το κλάμα και περιποιείται την πληγή. Είναι πολύ βαθιά. Ύστερα κόβει εκείνη το μήλο για να το φάει το κοριτσάκι, αφού το μαχαίρι είναι κοφτερό σαν τα δόντια του καρχαρία. Από εκείνη τη μέρα το κοριτσάκι δεν ξαναπίνει ποτέ μαχαίρι, γιατί έχει τρομάξει πάρα πολύ. Όποτε πεινάει, του κόβουν τα φρούτα ο μπαμπάς ή η μαμά. Νομίζει πως αν πιάσει ξανά το μαχαίρι, θα ξανακοπεί. Μόνο όταν μεγαλώνει και γίνεται δεκαοχτώ χρονών, αποφασίζει να πάρει πάλι μαχαίρι και τότε καταφέρνει να κόψει χωρίς να κοπεί.

9. Σε ένα αεροπλάνο μπήκαν άνθρωποι από την Αγγλία με τα σκυλάκια τους και έφτασαν στην Ελλάδα, για να κάνουν διακοπές. Μόλις βγαίνουν από το αεροδρόμιο, πηγαίνουν να ψωνίσουν γάλα, φρούτες, καρπούζι, κεράσια, μπανάνες, σταφύλια και άλλα φρούτα και γλυκά. Ύστερα μπαίνουν σε καράβι και φτάνουν σ' ένα μικρό νησάκι, να κάνουν τα μπάνια τους. Μια μέρα όμως εμφανίζεται καρχαρίας και δαγκώνει ένα κορίτσι στο πόδι. Από την πληγή τρέχει αίμα. Βγάζουν έξω το κορίτσι και σκοτώνουν τον καρχαρία με καμάκι. Έχουν μαζί τους ιατρικά εργαλεία για επείγουσα ανάγκη και φροντίζουν το κορίτσι. Όταν έρχεται ξανά στο νησάκι το καράβι, πηγαίνουν το κορίτσι στην Αθήνα, στο νοσοκομείο. Για να γίνει καλά, θα περάσει πολύς καιρός. Έτσι, επειδή οι διακοπές τους χάλασαν, φεύγουν όλοι μαζί για την πατρίδα τους την Αγγλία. Εκεί το κορίτσι θα συνεχίσει να μένει στο νοσοκομείο. Όλο αυτόν τον καιρό σκέφτεται πότε θα ξαναπάει στην Ελλάδα διακοπές, σε κάποιο άλλο νησί. Αυτή δεν ήταν η πρώτη φορά που έκανε διακοπές στην Ελλάδα. Είχε πάει και άλλες φορές και δεν ήταν τόσο άσχημα. Της αρέσει να κολυμπάει και να ρίχνει καρβάκια στη θάλασσα, να φτιάχνει κάστρα στην άμμο και να κάνει βόλτες με καράβια και βαρκούλες. Της αρέσουν τα σπιτάκια στα χωριά με κήπο, που είναι δίπλα στη θάλασσα και η ελληνική σημαία, που είναι διαφορετική από την αγγλική. Οι γονείς της της υπόσχονται ότι το επόμενο Καλοκαίρι, θα ταξιδέψουν πάλι στην Ελλάδα για τις διακοπές τους.

ΕΛΕΝΗ Α. ΗΛΙΑ